

szereztesrend tagjai lelkipásztori munkát végezhetnek. Ha egy közösséget egy szerzetesrend lelkipásztori vezetésére bíztak, mint az Orlay utcát a bécsi mechtaristákra, attól még a **plébánia főhatósága a területileg illetékes püspök marad.**)

Tehát nem a szerzetesközösség vezetője irányítja a plébániát, hanem a helyi főpásztor.

Ha tehát az Orlay utcát nézem, amely a mechtarista rendre volt bízva, az nem azt jelenti, hogy a bécsi apát rendelkezik - továbbra is Magyarország primása rendelkezik.

Róma is látta ezt a problémát és a Bíboros atya is jelezte a Keleti Kongregációban, hogy mik vannak itt, és hogy Magyarországon be lehet jelenteni bármelyik templomba egy új egyházat és azt be is írják. Ezt az anomáliát fölismerte Róma és Silversini bíboros úr írt, hogy visszarendezték az egykor lévő rendet, és Bécsét és Velencét újra összekapcsolták. Jelenleg a velencei főapát a rend főapátja.

Hogy mit tudunk csinálni a jelenlegi helyzetben, azt azért nem tudom megmondani, mert a Bíboros úr írt a Magyar Köztársaság Bíróságának, amelyben tiltakozott az ellen, hogy egyik templomába bejelentsenek egy egyházat.

Elnézést, államtitkár úr, hogy ezt a szót fogom használni, (*Csordás kanonok ismét dr. Visy Zsolt felé fordult*), de kapott egy pimasz választ, amelyben az állt, hogy "kérem, ez be van jelentve és ezzel kész". Amikor olvastam a levelet, elállt a lélegzetem. Ilyen levelet Magyarország primása még a történelem folyamán nem kapott, de még a kommunizmus alatt sem.

Azóta is folynak a tárgyalások és megpróbálunk valamit tenni, de azt látjuk, hogy a másik oldal közben nagyon előre tör - és megtévesztő módon! /../

Mindezek elmondásával hangsúlyozom, hogy először is a főpásztornak a jogait védem, - ez a dolgom - az örmény, római katolikus, magyarországi közösséget akarom védeni és szeretném védeni.

És ígérem, hogy a továbbiakban is azokat a lépéseket, amelyeket meg tudunk tenni, hogy az Orlay utca világosan, kristálytisztán római katolikus plébánia-közösség legyen, meg fogjuk tenni! - fejezte be dr. Csordás Eörs kanonok úr nagy tapsal fogadott előadását.

Gondolatok egy mise és egy múzeumlátogatás körül

Meghallgattam dr. Csordás Eörs kanonok úr előadását: ami az Orlay utcát illeti, bitorlás. Nem én mondom, hanem dr. Paskai László bíboros, primás nevében dr. Csordás Eörs protonotárius, kanonok, primási irodaigazgató.

Az értelmező szótár szerint "bitorlás": jogtalanul birtokol, jogtalanul használ valamit, jogtalanul ráteszi a kezét valamire, ami nem az övé, stb.

Mise előtt láttam a templomban kitett Ararát c. újság 2000. szeptemberi számát: a harmadik oldalon A.A. átveszi a kitüntetést a parlamentben. Mi ez? Bitorlókat tüntetnek ki, mások javainak jogtalan használóit?

Tudom, hogy egy miniszternek protokolláris kötelességei is vannak. Nekem szerencsém, hogy már évek óta nem kellett A.A.-val kezemet fognom.

A kanonok úr szavai szerinti "elbitorlást" egy "azonos hitelveket valló lelki közösség" műveli (ez a Magyarországi Örmény Egyház alapító iratában olvasható meghatározás.) Tehát ők közösen, együtt bitorolnak.

Nem vádolólok, csak elgondolkodom. Mint Issekutz Sarolta férje, igen sok rendezvényen vettem részt. Eszembe jutnak azok a napok, amikor Ádám hegedűjét, Karine zongorajátékát hallgattuk és büszkén dagadt az én nem örmény mellem is... büszke voltam, hogy ilyen emberek közösségével állok kapcsolatban. Vagy a többi kedves ember, akivel a rendezvényeken találkoztam és jót beszélgettünk: Sólyomvári György, Szárkiszján Ádám, a négy csodálatos gyermeket nevelő Dér Tibor és felesége, meg a többiek.

Az emlékeket elborítja a felhő: a bitorló zászlaja alá álltak és háttérrel szolgáltatnak a törvénytelenységhez. Bevallom, mindig eszembe fog jutni ez a felhő, ha a jövőben kezet kell fognom velük.

Gondolni kell erre, legalább egy pillanatig, mielőtt kezet nyújtunk nekik.

Nem vádolólok, csak elgondolkodom.

Személyesen vettem részt az egy héttel a rendezvény előtt tartott előkészítő tárgyalásokon, amikor Páter Hovagimian kioktatott, hogy a plébánia használatával kapcsolatban a rendfőnökkel folytatott korábbi levelezés és engedély érvénytelen. Ő maga, P.V.H., kijelölt plébános rendelkezik arról, ki és mikor léphet be a plébániára, a múzeumba.

Nem járult hozzá, hogy zártkörű fogadás és kulturális műsor legyen a plébánián. Ha ez így van, tudomásul vettük, és módosult a program. A fogadás és a kultúrprogram átkerült a Bocskai útra. Tudomásul vettük, hogy P.V.H. az úr a maga kis dombján.

Csakhogy... Mit láthattunk ezek után vasárnap?

Szól a telefon: ugranak a szőrös fiúk és érkeznek az Orlay utca elé. Közben P.V.H. miséznek! Ő tehát biztosan nem adhat engedélyt, hogy a fiúk bemehessenek a plébániára. A szőrös fiúk minden engedélykérés nélkül bevonulnak, kivonulnak, járnak ki és be, le és fel. P.V.H. miséznek.

Ki az úr azon a bizonyos dombon? Ezek szerint mégsem P.V.H.

Nem vádolólok, csak elgondolkodom.

Állok az Orlay utcában a templom udvarán és elnézem Betegh Kamillt, aki meghajlott a több mint 70 év súlya alatt. Eljött a templomba, hogy megnézze azt a nagy, görbelábú asztalt, amelyet a nagymama adományozott a plébániának, Kádár Dániel plébános idején. Felnézek a felső udvarra: sötét, szűrös szemű, zsebre dugott kezű, szabadidőruhás kaukázusi fiúk közül A.A. mosolyog le a tömeg felé. Visszanézek az idős Betegh Kamillra: meglátja-e nagymamája görbe lábú asztalát?

Nem látta meg.

A plébániára nem lehetett bemenni. Oda bezáráztak a szabadidőruhás kaukázusi fiúk, akik nem is értették: mit akar a hajlott hátú öregember? Van-e joga valamit akarni?

Nem vádolólok, csak elgondolkodom.

Egy telefon: máris három civilruhás rendőr ugrik az Orlay utcába. "Állampolgári bejelentés érkezett, valaki fél valamitől."

Valaki fél, hogy a hajlott hátú öregember megtámad egy szűrös tekintetű azeri fiút, akikből majdnem tizenöten vannak már a plébánián, minden lépcsőfordulóra jut belőlük egy-kettő.

Tévében hallottam a rendőrségi szóvivőtől: a rendőrség csak akkor avatkozik be, ha vér folyik.

De ha a "más tulajdonát jogtalanul használó", ám megfelelő ember telefonál, akkor a rendőrség azonnal jön és sötét, azeri fiúkat véd a hajlott hátú öregember esetleges támadásától. A rendőr kezében a rendezvény szervezőjének írásos megrendelése, amelyet az Örmester Kft. kapott, hogy a szentmise utáni zártkörű beszélgetés a papokkal, és a múzeumlátogatás előre egyeztetett rendjét biztosítsa. Semmi templomfoglalás! ...csak

imádkozni, múzeumot nézni és a templom jövőjét meghatározó beszélgetést folytatni a plébánossal.

Máshol gyakran akkor sincs ott a rendőrség, ha vér folyik, itt azonnal hárman vannak, mert egy hajlott hátú öregember szeretné látni nagymama ajándék asztalát és szeretné megbeszélni plébánosával, hogy válasszanak egy törvényes gondnokságot.

A rendőr az öregembert védő biztonsági embert figyelmezteti: semmilyen körülmények között sem léphet be a kapun... Nem védheti meg az öregembert a bitorlótól.

Hogy mi védi a hajlott hátú öreget a 10-15 azeri fiútól, akik egy része nagy, fekete limuzinnal, más része 30 milliós fehér V-rendszámú Mercédesszel érkezett, a többieket egy rozzant mikrobuszal hozták (talán a menekülttáborból...?). Eszembe jut, hogy ahonnan ezek a fiúk jöttek, ott még a parlamentben is géppisztollyal intézik el a dolgokat. Hiszen az egy másik ország.

Nem vádolok, csak elgondolkodom.

Eszembe jut, hogy 56 őszén, Budapest határában álltak a szovjet tankok, várva a hívó szót. Közben beszélgettek a magyarokkal. Kiderült, úgy tudták, a Szuezi csatornánál vannak... Vajon, a szúrós szemű kaukázusi fiú tudja-e, hogy ő a "betolakodó, hajlott hátú öreg ember támadásától" védi a 100 kilogrammos, összekulcsolt karral, diadalittasan lefelé szemlélődő bitorlót?

Nem hiszem, hogy tudja. Magyarul egy szót sem tud, oroszul, örményül pedig csak megtévesztő tájékoztatást hallhatott.

Eszembe jut, hogy A.A. ugyanazt tette, mint az, aki behívta az oroszokat, hogy saját hatalmát szovjet szuronyokkal és tankokkal biztosítsa.

Nézem a fél kezét folyvást zsebében tartó azeri fiút, vajon mit szorongat? Talán tudatlanul áll A.A. háta mögött, mellett?

Lehet, hogy semmit sem tud, de sajnós, ez rajtunk nem segít, mint ahogyan az sem segített rajtunk, hogy a Budapestre irányított szovjet kiskatonának azt mondták, Szuezi alá viszik.

Egyetlen remény villan fel bennem: a szovjet uralom is megszűnt egyszer, bár sok áldozattal járt. Kádár János kivégeztette az "ellenzékét", annak vezetőit.

Nézem a templom előtt "szervezkedő" feleségemet, szervezi, kik, hogyan, milyen csoportokban juthatnak be a múzeumba. Bízom a Jóistenben, hogy a történelem nem ismétlődik meg ugyanúgy.

Nem vádolok, csak elgondolkodom.

Elgondolom, hogy az alig néhány éve itt lakó és még magyarul semmit, vagy keveset tudó örmény menekült, bevándorló, aki elhagyta hazáját, szeretett szülőföldjét, talán nem is ilyen, amilyennek én most látom. Lehet, hogy nem rohanna az ablakon át ajtóstul a házba, csak kopogtatna és befogadást várna, segítséget a beilleszkedéshez. Ő talán nem is „bitorló” szándékkal áll ott, a felső mellvédnél. Csupán félrevezették és azt mondják neki: "itt vannak ezek a ..., akik el akarják foglalni a **MI** tulajdonunkat."

Lehet, hogy ő ott fentről bennünket tekint betolakodónak, bitorlónak, magánlak-sértőnek? Ezt sulykolják neki. Talán, ha ismerné az igazságot, lejönne és azt mondaná az öreg embernek: "Örülök, hogy megismerhettem, mert tudom, hogy ön a híres Czetz tábornok rokona, akire AA olyan szívesen hivatkozik! Kérem, fáradjon be, üljön a nagymama görbelábú asztalához, álmodozzon a régmúltról! Én pedig majd később, talán holnap, bekopogok és kérem, hogy ez a közösség, amely 800 év után is örménynek vallja magát, fogadjon be."

Lehet, hogy ő is normális erkölcsű és érzületű ember.

Őt itt most saját akarata és szándéka ellenére egyszerűen bitorlónak mutatják. Lehet, de én ezt nem tudom... Csak nagyon sajnálom, hogy nem valósulhatott meg az az álom, amellyel a kisebbségi tevékenység indult, hogy egyik fontos célkitűzésünk az újonnan betelepültek befogadása a közösségünkbe. "Befogadás" - mondom, ahogyan Apafi is tette három évszázada. Csakhát az örmények akkor **megvették** azt a területet, hogy Szamosújvárt

építsenek, s nem **elvették**. Sajnálom, hogy nyelvi akadályok miatt nem ismerhetik meg az igazságot, a valóságot. Az hogy erre, a hazáját elhagyni kényszerült örményre úgy nézek, mint bitorlóra - az bizony a közvetítő A.A. és tettestársai felelőssége, és mindazoké, akik hallgatnak. Sajnos, ezek után ők fekete bárányok lettek, talán saját akaratuk ellenére. Talán. De az biztos, hogy a Czetz-rokontól, a hetven feletti Betegh Kamilltól megvédték a múzeumot.

Nem vádolok, csak elgondolkodom.

Balogh Jenő

Színek, vélemények, pillanatok

A magyarörmény nemzetközi kulturális napok egyik leggazdagabb művészi eseménye volt a Budai Fonó Zeneházban tartott emlékműsor *1849 október 6. Arad* címen (erről a lap más helyén olvashatnak). Az utána következő, állófogadás-jellegű vacsorán néhány résztvevőnek egyetlen, rövid kérdést tettünk fel: - Hogy érzi magát a két fárasztó nap után?

ifj. Kabai Ferenc református lelkész, Szamosújvárról:

Jól éreztem magam. Az, amit az erdélyi és magyarországi magyarörmények csinálnak, az jó - intellektuálisabb is egy ilyen rendezvény, az elhangzó előadások és a bemutatott műsorok, mint amit általában tapasztalunk.

Fancsali János zenetörténész, a Budaörsi Örmény Kisebbségi Önkormányzat elnöke:

Remek és hasznos volt a konferencia - sikerültnek vélem, mert a táguló érdeklődési kör is minősíti ezt a munkát.

Kalamár György színművész, Sepsiszentgyörgyről: Számomra a legfontosabb a haza, a hit, a család - Issekutz Sarolta és az EÖGYKE számomra a családot képviseli bizonyos értelemben, fontos lett. És az is lényeges, hogy én magam úgy érzem, itt engem is családtagnak tartanak.

Bálintné Kovács Júlia, a kolozsvári Arménia Örménymagyar Baráti Társaság megbízott elnöke:

Elégedett vagyok és erdélyiségünkre büszke. Gyergyószentmiklóstól Brassóig jelenlévő közösségeink magas színvonalat nyújtottak (előadásokat, hozzászólásokat, művészi fellépéseket).

(A mindig kedves és lendületes Julikát vasárnap is megkérdeztük, miután túl voltunk a misén s a mise körül és utána történt dolgokon):

Először riadt és keserű voltam. Hiszen örültem a biztonsági örök jelenlétének, mert volt már ott bizonyos emberekkel kapcsolatban csúnya tapasztalatom...

Ez a botrány olyan, mint a tyúkszem, amely régóta fáj, hiába próbáljuk titkolni, egyszer csak begyullad. Talán az Egyház felébred végre, hogy tenni, lépni, védeni kell, mert örménymagyar őseink mindezt látva most forognak a sírjukban...

ifj. Zakariás Péter Csíkszépvizről: Nagyon jól érzem magam - feltöltődtem, tanultam, láttam, hogyan lehet s kell efféle műsorokat, rendezvényeket szervezni, bonyolítani - hogy otthon tudjam kivitelezni - ha mintának tekintem ezt a két napot - mert amúgy, nem nagyon van, kitől tanulunk.

(Ugyanez a kérdés vasárnap, a búcsúvacsora közben, s a válasz):

Egy világ omlott össze bennem.